

STATSÅSKÅDNINGEN

I TREDJE RIKET

Av fil. lic. PER ENGDAHL, Malmö

DEN statsvetenskapliga forskningen har under de senaste årtiondena företrädesvis sysslat med det demokratiska statsskicket och dess olika författningstyper. Den har därvidlag kunnat utgå från en jämförelsevis enhetlig grundåskådning i de skilda länderna. Läran om människornas ursprungliga jämlikhet, om naturtillståndet, samhällsfördraget och härskarfördraget, om de mänskliga fri- och rättigheterna, kort sagt hela den individualistiska samhällsbild, som växte fram ur 1700-talets statsfilosofiska tänkande har så gott som överallt varit den typbildande myten, där demokratiska statsskick tagit gestalt. Skilda historiska förutsättningar, olika nationalkaraktärer jämte inflytelser av geopolitisk natur ha sedan bidragit till utmejslingen av de författningstyper, som kommit att bli mönster i demokratisk utveckling. Den moderna statsvetenskapen har lånat hela sin terminologi från denna demokratiska idévärld. Den har inriktat hela sitt studium på de demokratiska institutionernas sätt att fungera, på deras förhållanden till politiska åskådningar, sociala motsättningar eller personliga maktkonflikter.

Den autoritära statens framträdande har ställt statsvetenskapen inför helt nya uppgifter. Hela den gamla terminologien passar inte in på det nya. Den gamla skillnaden mellan verkställande, lagstiftande och dömande makt existerar inte längre. Motsättningen mellan stat och folk, mellan parlament och regering, mellan partier av olika färg har upphävts i dessa stater. Den gamla statsvetenskapen har inför dessa fakta gjort halt. Man har ibland t. o. m. fått höra, att när den sista demokratien likviderats, skulle också den siste statsvetenskapsmannen bli arbetslös. Den autoritära staten uppfattas här som ett enda stort förvaltningsmaskineri. Ett studium av den autoritära staten skulle bli det-

samma som förvaltningskunskap jämte en viss insikt i den inom staten härskande ideologien.

Denna uppfattning är emellertid oriktig. Den autoritära staten har nämligen föga gemensamt med den förvaltningsstat, som en gång behärskades av den absoluta furstemakten. En närmare kontakt med den statsvetenskapliga diskussionen i det national-socialistiska Tyskland skall snart visa, att statsvetenskapen ingalunda anser sig ha blivit arbetslös, därför att demokratien brutit samman. Men den har i viss mån skaffat sig nya utgångspunkter.

Den autoritära staten utgår från en nationalistisk åskådning. Det nationalistiska draget är visserligen gemensamt för de autoritära staterna, men just denna gemenskap drar upp ofrånkomliga skiljelinjer. Den autoritära staten sätter en ära i att utforma en egen ideologi, betingad av nationens historia, kultur och kynne. I demokratisk idéhistoria spelar nationen föga roll. Den inträder först i det ögonblick, då idéerna skola omsättas i praktiken och man inte längre kan komma förbi den. I den autoritära statens ideologi däremot utgör den nationella särarten själva utgångspunkten. Den skillnad i typ, som förekommer mellan autoritära stater, är sålunda betingad redan genom skillnaden i nationell åskådning.

Den vikt, som fascister och nationalsocialister fästa vid åskådningen, understryker ytterligare detta förhållande. Statsmän och forskare tävla om att visa, hur idéerna format de olika organen och motiverat deras växelverkan inom statslivet. Man får intressanta belägg för denna uppfattning om idéernas makt att forma praktiska uttryck för sitt liv och sitt egenvärde i den diskussion, som föres mellan fascistiska och nationalsocialistiska författare just i dessa dagar. På båda sidor Alperna betonar man givetvis allt det gemensamma, men man är lika noga med att påpeka de ofrånkomliga skillnaderna. Tyskland är icke Italien, och Italien är icke Tyskland. Just denna diskussion ställer den tyska statsuppfattningens och det tyska statsskickets egenart i särskilt bjärt belysning.

Med utgångspunkt från denna diskussion kring de olika nationella ideologiernas särprägel går statsvetenskapen att karakterisera de nya staternas typologi. I allmänhet föreställer man sig vetenskapen i de autoritära staterna som en lovsång till den härskande regimen, en forskning utan problem, utan spännvidd och utan egen gestaltningskraft. Vetenskapsmännen sägas ta di-

rektiv från politikerna och vara ledarnas servila redskap. En mera ingående kontakt med statsvetenskaplig forskning exempelvis i Tyskland ger emellertid en helt annan bild av dessa förhållanden. Det råder visserligen ett intimt samspel mellan vetenskapsmän och ideologer i de nya staterna. Ur denna synpunkt arbetar vetenskapen utan tvekan i regimens tjänst. Men den gör det knappast som ett osjälvständigt verktyg. Statsvetenskapen erkänner visserligen den gemensamma ideologiska utgångspunkten. Den ser som sin uppgift att med utgångspunkt från denna bestämda värdering tolka den aktuella verkligheten. Denna bundenhet vid en värdering skapar emellertid ingen problemlöshet. I grund och botten är liberal statsvetenskap lika bunden vid värdeföreställningar som den autoritära. Skillnaden ligger dels i värdeföreställningarnas olikhet och dels i den liberala vetenskapens benägenhet att formellt skjuta dessa värdeföreställningar i bakgrunden och drapera sig i den obefläckade objektivitetens täckmantel. Det torde kunna ifrågasättas, om vetenskaplig diskussion över huvud taget är möjlig utan vissa gemensamma värdenormer. Diskussionen kräver i varje fall en gemensam terminologi. Men redan ordvalet ger uttryck åt en viss inställning. Bakom ord och termer döljer det sig en mer eller mindre klar uppfattning om ordens innebörd, om verkligheten bakom terminologien. Låt oss bara ta upp ett sådant uttryck som demokrati. Det kan visserligen sägas, att demokrati är den statsform, där statsledningen utgår ur en allmän och lika omröstning med alla myndiga medborgare. Men bakom denna definition skymtar man ofta föreställningen om en folkvilja, som skall existera, och som i de allmänna valen funnit sitt bästa sätt att komma till uttryck. Båda dessa föreställningar förekomma utan reservation i liberal statsvetenskaplig litteratur. Vi möta alltså först en rent mytisk uppfattning. Någon folkvilja i ortodox demokratisk mening hör i varje fall inte till det vetenskapligt påvisbara. Vidare möta vi en ren värdeföreställning, nämligen uppfattningen om att den mytiska folkviljan kommer till uttryck i den demokratiska valproceduren. Exemplet torde belysa svårigheten för att inte säga omöjligheten att i vetenskaplig diskussion helt frigöra sig från gängse föreställningar och värderingar. Den autoritära statsvetenskapen erkänner detta obetingat och fastslår redan från början den härskande värderingen som sin egen utgångspunkt vid försöken att ge en tolkning av aktuell politisk verklighet.

Just i egenskap av författningstypologi äro den autoritära statsvetenskapens idkare i nuvarande stund inbegripna i en intensiv diskussion. På denna punkt framträder särskilt starkt den vetenskapliga problematik, som trots den enhetliga utgångspunkten skänker diskussionen färg och innehåll. Tolkningen av olika samtida företeelser, av olika organs ställning och samspel, av förhållandet mellan organisatoriska företeelser och motivbildande idéer hör till det intressantaste i denna forskning.

Den nationalsocialistiska statsuppfattningen bottnar i Hitlers ständigt upprepade tes om staten som ett medel och icke som ett självändamål. Udden är här riktad mot den statsförgudning, som i Hegel har sin främste förespråkare. Staten är icke något egenvärde. Staten är ett redskap i folkets tjänst. Folket, icke staten är utgångspunkten för all nationalsocialistisk uppfattning. Folket är en levande organisk enhet genom tiderna, sammansvetsad av gemensamt blod och bunden vid gemensam bygd. Föregångsmän på detta område är den redan före kriget verksamme Greifswaldfilosofen Johannes Rehmke och den tidigt bortgångne Münchentänkaren Paul Krannhals. I äldre nationalsocialistisk litteratur spelar även wienaren Othmar Spann en stor roll. Spann ser i hela världen ett organiskt helt, i vilket de olika delarna växa fram som bladen på ett träd. Mänskligheten förgrenar sig i kulturkretsar, nationer, stånd och individer. Allt har emellertid sitt ursprung och sin mening i det kollektiva. Denna åskådning, som Spann kallat universalismen, är ytterst rotfäst i den världsomspännande katolicismens politiska ideologi. Spann utdömes därför av Alfred Rosenberg i hans kända verk, »Mythus des 20. Jahrhunderts». Spanns lära om den nya ståndsstaten bekämpas också av yngre nationalsocialistiska teoretiker, för vilka stånd, yrken och korporationer äro utflöden ur statens och den statsbehärskande rörelsens skaparkraft och därför icke kunna tillmätas det egenvärde, som tillkommer dem i Spanns skriftställarskap.

Universalismen har emellertid av Krannhals omformats på ett sätt, som gjort den fullt acceptabel för nationalsocialismen. Krannhals ser i folket den enda levande gemenskapen. Han skiljer starkt mellan gemenskaper och vad han kallar intressesammanslutningar (Zweckverbände). Samhället med dess olika organisationsformer är ett typiskt uttryck för det intressebetonade, det ändamålsbestämde. Folket däremot har intet av människan uppställt mål. Det finns där som något av naturen själv skapat.

Det ändamålsbestämda, det intressebetonade, har sitt berättigande, endast om det ställes i tjänst åt gemenskapen, åt folket. Och sammalunda är det med individen. Den enskilde har sin mening i folkets stora sammanhang genom tiderna. Hans personliga frihet är berättigad endast i den mån den gör honom mera skickad att tjäna folket.

Krannhals' idéer utgöra en nationalsocialistisk utformning av den filosofi, som i Rehmke haft sin främste företrädare. För Rehmke är mänskligheten ett knippe av vad han kallar »beroendekedjor». De fogas måhända samman någonstans i en urgrå forntid i den man, som är mänsklighetens stamfader. Men denna beröringspunkt mellan alla människor ligger så långt bort, att den helt förlorat sin möjlighet att verka sammansvetsande. De olika kedjorna ha förlorat den levande kontakten med varandra, men de fortleva som stammar och folk. Varje individ har mottagit sina intryck och sitt arv från en tidigare generation. Han är till hela sin varelse beroende av den äldre generationens arv och miljö. Han är och förblir en länk i sin kedja och kan aldrig helt slita sig loss ur beroendet av de livslinjer, som behärska den.

Som synes framträder den för nationalsocialismen så typiska rastanken redan hos Rehmke. Hos Krannhals är den medvetet utvecklade, och från Krannhals har den i sin nya universalistiska form förts in i den aktuella diskussionen av den nuvarande rikspressechefen Otto Dietrich, en av de ur ideologisk synpunkt mest betydande personligheterna i det nya Tyskland.

Ett något annat perspektiv på det nationellas problem träffar man på hos Rosenberg. Hos honom träder det spekulativa hos Krannhals och Dietrich i någon mån tillbaka för det historiskt betingade i folkets och rasens problem. Denna perspektiviska förskjutning innebär emellertid ingen ideologisk motsättning. Rosenberg söker i konkreta fakta fånga, vad Krannhals och Dietrich sökt systematisera i abstrakta resonemang. I detta perspektiv möta vi också ett av de stora och ännu olösta problemen i den nationalsocialistiska diskussionen. Rosenberg utvecklar den tanke, som Hitler med sådan etsande skärpa framhävt i *Min kamp*, nämligen uppfattningen om en rasernas hierarki, i vilken den nordiska rasen skulle inneha den översta rangplatsen. Den tyska nationen har enligt denna uppfattning skapats av nordrasiga germanska stammar, som ursprungligen befolkat det tyska området. Dessa stammar ha satt sin prägel på tyskt kynne och tysk kul-

tur; de ha format det tyska folkets känslövärden och satt sin färg på dess stämninglägen. Ingen nationalsocialist söker emellertid bestrida det faktum, att Tyskland i dag icke är enbart nordiskt. Östbaltiska stammar ha trängt in över Preussen och Pommern, alpiner ha strömmat ned utför Alpslutningarna till södra och mellersta Tyskland, livliga mediterraner sätta sin prägel på det glättiga Rhenlandet och musikälskande, pittoreska dinarer ha givit mycket av det folkegna i Bayern och Österrike. Här hotar folkgemenskapen att sprängas sönder i ett raskaos eller att stelna i ett rasbundet kastsamhälle. Ingendera utvägen kan tilltala en nationalsocialist. Hitler har därför sett det som rörelsens uppgift att förhindra en vidare invasion av icke nordiska element, att befordra de nordiska folkdelarnas tillväxt, att föra nordiska människor till ledande poster i rörelsen och i staten och därmed trygga den tyska kulturens nordiska prägel. Detta urval sker emellertid inte genom skallemtningar eller undersökningar av ögon- och hårfärg på folk, som skola intagas i partiet. När jag sände ut mina första paroller, säger Hitler i ett av sina Nürnbergtal, lystrade de nordiska människorna runt hela Tyskland. Den nationalsocialistiska rörelsen blev den nordiska rasens revolt mot de krafter, som höllo på att helt förändra det tyska kynnets och den tyska kulturens prägel. Hitler utgår här från den uppfattningen, att varje ras har sin andliga stil. Om man ropar på ett språk, får man svar från dem, som förstå språket. Nationalsocialistisk livsåskådning är nordisk tro. Därför lystra människor av nordisk ras till den nationalsocialistiska förkunnelsen.

Här skall icke diskuteras riktigheten i denna uppfattning. Den har blott anförts för att visa det sätt, på vilket den nordiska rasens supremati genomförts utan att direkt rubba folkgemenskapstankens krav på fri tävlan mellan alla tyskar. Man erkänner denna fria tävlan. Man sätter icke upp några hinder, försåvitt det verkligen gäller tyskar, dit personer av judisk börd givetvis inte räknas. Man utgår då ifrån att de nordiska människorna genom sin överlägsenhet komma att flyta upp i konkurrensen med andra, rasligt mindre begåvade människor. Det är på så sätt man anser, att den nationalsocialistiska rörelsen är bärare av den nordiska rastanken och därmed ett uttryck för urgamla tyska folkinstinkter.

Det är också denna åskådning, som förklarar den egendomliga statsbyggnaden i det nuvarande Tyskland. Staten är ett medel

att befordra folkets rasliga förkovran och utgöra dess fasta organisation. Staten är folkets vapen i kampen för tillvaron. Staten får därför aldrig förvandlas till en steril förvaltningsmekanism utan verkligt rotfäste i det levande folket. Staten måste tvärtom stå i en ständig kontakt med folket, mottaga impulser ur dess skapande liv, anpassas efter dess skiftande behov för att därigenom kunna ge uttryck åt dess känslor och dess vilja. Denna folkvilja är emellertid något helt annat än den demokratiska. Den är en i folkorganismen inneboende instinkt, som kommer till medvetet uttryck i det fåtal, som utgör folkets ledande elit. Denna elit utgöres av den nationalsocialistiska rörelsen. Det var denna rörelse, som i en tid av tysk förnedring insåg olyckornas hela räckvidd och fattade, var vägen ur dessa olyckor var att söka. Det var också denna rörelse, som i järnhård disciplin och i verklighetstrogen klarsyn förmådde lyfta folket upp ur förnedringen och återgiva det ställningen som en världsmakt. Den nationalsocialistiska rörelsen har i sina gärningar bevisat sin karaktär av det tyska folkets ledarskikt. Rörelsen har erövrat staten, givit staten en nationalsocialistisk ledning och uppfyllt dess förvaltning med nationalsocialistisk anda. Det är inte staten som befäller oss, utan vi som befälla staten, yttrade Hitler en gång.

Med utgångspunkt från dylika uppfattningar kommer man fram till den dualism mellan staten och rörelsen, som faktiskt möter en överallt i det nya Tyskland. Rörelsen är inte som i Italien ett statsorgan. Rörelsen är sidoordnad staten. Vissa författare tala t. o. m. om rörelsens företrädare framför staten. Det finns också vissa tecken, som tyda på att denna uppfattning är mera allmänt utbredd än man skulle kunna tro. I den tredje tillämpningsföreläsningen till riksborgarlagen av år 1935 tillerkänns partiets distriktsledare rätt att pröva de beslut, som fattats av myndigheterna i fråga om föreskriven utmärkning av judiska butiker och företag. Ett partiorgan blir här skiljedomare vid eventuella konflikter mellan allmänheten och myndigheterna.

En rad författare anse, att balanssystemet parti och stat är det karakteristiska för det nationalsocialistiska Tyskland. Hit hör främst Otto Koellreutter, som tillhör de med partiet nära förbundna bland äldre tyska statsvetenskapsmän. Sin mest klara utformning har uppfattningen emellertid fått i ett arbete av Gottfried Nesse, en av de mera kända medlemmarna av den s. k. Stab Hess.

Gentemot Koellreutter och Nesse har emellertid Carl Schmitt, den internationellt mest kände representanten för ny tysk statsvetenskap, uppställt sin doktrin om den tregrenade staten. Han talar om staten, rörelsen och folket. Staten är då förvaltningsapparaten, domstolarna och försvarsmakten. Den är nationens fasta, organisatoriska stomme. Rörelsen är det dynamiska i folket, bäraren av den typbildande nationalsocialistiska världsåskådningen, medan folket i denna trängre mening utgör det i skuggan av stat och rörelse växande, opolitiska samhällslivet i dess kommunala och korporativa utgestaltning. Schmitt har angripits för oklarheten i terminologien, och här ha angreppen måhända haft en del fog för sig. Schmitt nödgas nämligen använda såväl uttrycket stat som folk i två olika betydelser. Dels menar han med stat folkets totala organisation och dels menar han blott förvaltningen. Likaså måste han med folk dels förstå den folkorganism, ur vilken all organisation är sprungen, men dels måste han också mena de självförvaltande kommunerna och korporationerna. Det bör emellertid understrykas, att denna terminologiska oklarhet är typisk för hela den nuvarande nationalsocialistiska vetenskapen. Den bottnar framför allt i den dualism mellan parti och stat, som ställt alla tidigare statsrättsliga begrepp på huvudet, och som kräver en delvis fullkomligt ny utgestaltning av gängse uttryck.

Det har icke sagnats försök att i denna i två hierarkier kluvna organisation se uttrycket för en ny konstitutionalism, där staten utgör den verkställande och partiet den lagstiftande makten. Uttrycket lagstiftning får här givetvis en annan innebörd än i det gamla montesquieska schemat. Men partiets ställning som den normgivande faktorn i folkets liv, dess partiella kontrollrätt över staten, påminner i viss mån om legislaturen i en konstitutionell demokrati. Maktfördelningsprincipen har emellertid redan från början övergivits, och enheten mellan stat och parti har åvägbragts genom personalunioner mellan ledande partiorgan och ledande statsämbeten. Tanken går osökt till den demokratiska parlamentarism, som skapar enhet mellan exekutiv och legislatur genom att förena regeringschefens ämbete med posten som parlamentsmajoritetens ledare.

Inom tysk statsvetenskap gör man i regel gällande, att maktfördelningen är ett övervunnet stadium, som framför allt står i strid med ledarprincipen. Helt allena rådande är emellertid inte denna uppfattning. Somliga författare hävda, att den gamla

maktfördelningen ersatts med en fördelning av arbetsuppgifterna, som på sätt och vis är besläktad med maktfördelningstanken. Men medan de olika organen i demokratien, i varje fall i dess konstitutionella form, skola balansera varandra, har den national-socialistiska staten i ledarens ämbete skapat en institution, som förenar och förenhetligar de olika organen med deras skilda kompetensområden till ett samverkande helt.

Ett studium av förhållandet mellan stat och parti är emellertid icke tillfyllest för att ge en bild av det nuvarande Tyskland ur författningspolitisk synpunkt. Den nuvarande organisationen, sådan den faktiskt gestaltar sig, skall enligt undertecknads mening ge vid handen, att Schmitt oavsett termfrågor kommit den aktuella verkligheten närmast.

I spetsen för det tyska riket står ledaren och rikskanslern. Under honom sortera två organ, riksregeringen samt riksledningen för NSDAP. Dessa båda organ äro förenade dels genom personalunion mellan olika stats- och partiämbeten, och dels genom den förut omnämnda Stab Hess. Hess är som bekant ledarens ställföreträdare inom partiet och i denna egenskap även rikminister utan portfölj. Han har en vittförgrenad stab till sitt förfogande, inom vilken sakkunskapen på olika områden är företrädd. Hess utgör nu regeringens store konsult. Alla lagfrågor, som komma upp, skola omedelbart underställas Hess. Dennes stab bearbetar frågorna, samtidigt som de behandlas i ministerierna. Det förekommer en intim växelverkan mellan ministerierna och staben, en växelverkan, som tycks försiggå inom ytterst gemytliga former. Riksregering och partiledning ha olika uppgifter. Stab Hess är garanten för att dessa verksamhetsområden regleras efter enhetliga riktlinjer.

Partiet och förvaltningen stå sedan som samhällets två hörnpelare, men under dem möta vi de självförvaltande kommunerna liksom de ävenledes självförvaltande ekonomiska sammanslutningarna. Med självförvaltning menar man i Tyskland, att de uppifrån utsedda ledarna skola utses inom den organisation, som han skall leda, och att han icke behöver tillhöra partiet. Tysk självförvaltning är sålunda något helt annat än svensk självstyrelse.

Såväl kommuner som korporationer äro principiellt självständiga i förhållande till staten och partiet. Men tvärs igenom dem löpa dock som en nervtråd och en benstomme partiets celler och

statens förvaltningsorgan. Den främsta korporativa sammanslutningen är den Tyska arbetsfronten, i vilken en rad olika yrkesorganisationer och intressesammanslutningar ingå som kollektiva medlemmar. Inom arbetsfronten som sådan liksom i de flesta underavdelningar stöter man sedan på en trängre rent national-socialistisk organisation, en partiansluten kärna, om man så vill, som har till uppgift att genomsyra sammanslutningen med nationalsocialistisk anda. De till arbetsfronten anslutna riksgруппerna för olika näringsgrenar liksom det agrara riksförsörjningsståndet och de intellektuella yrkesförbanden äro dessutom medlemmar av den statliga riksekonomikammaren, där även arbetsfronten som sådan är representerad.

På samma sätt finner man, att inom kommunerna förvaltningen företrädes av de uppifrån utsedda borgmästarna och byfogdarna, medan partiet kommer med i det kommunalråd, där de högsta partifunktionärerna äro självskrivna. Till dessa råd höra emellertid också representanter för opolitiska korporativa eller andra intressegrupper, vilka icke behöva vara partianslutna.

Som synes är den tyska samhällsorganisationen utomordentligt invecklad. Detta förklaras delvis av dess provisoriska karaktär. Från ledande nationalsocialistiskt håll understryker man ständigt, att ingenting är färdigt, att allt ännu flyter mellan gammalt och nytt. Men i den brokiga mångfalden av varandra korsande organisatoriska enheter skymtar man dock klara principer. Vi möta överallt partiet och staten som de båda normgivande elementen, medan de utanför partiet stående samhällsgrupperna genom arbetsfronten och andra korporativa sammanslutningar bringas i kontakt med partiet. Den mäktiga arbetsfrontens funktionärer behöva icke vara partianslutna.

I det föregående har den tyska staten och dess problem främst bedömts med utgångspunkt från de nuvarande praktiska organisationsformerna och deras verkningskrets. Det finns inom tysk statsvetenskap en nyare strömning, som framförallt representeras av den unge specialisten på stats- och polisrätt vid Berlins universitet, Reinhardt Höhn. Enligt denna uppfattning kunna de förefintliga organen, deras karaktär och inbördes förhållanden, aldrig förklaras, om man icke låter dem genomlysas av den nationalsocialistiska ideologien. Ledaren blir för Höhn varken stats- eller partiorgan. Han är helt enkelt förkroppsligandet av folkviljan. Liksom ur ett kamratgäng ofta en av pojkarna hävdar

sig och utan någon procedur kommer att inta platsen som de andras ledare, därför att han helt enkelt konkret kan forma, vad de andra instinktivt önska, så stiger folkets ledare fram som tolkaren av massornas instinktiva längtan. Ledaren är den bästa bland de bästa. Dessa de bästa, de som förstå ledarens paroller och syftemål, utgöra rörelsen. Ledaren är folket. Genom rörelsen står han i kontakt med folket. Med staten förverkligar han dess vilja. I samhället och dess olika yrken och institutioner skapar han förutsättningarna för deras kulturella och ekonomiska skaparvilja. Höhn söker icke komma ifrån den tregrening, som Schmitt konstaterat, men han ger den ett annat perspektiv; han ställer in den under den nationalsocialistiska ledartankens allt annat över-skuggande aspekt.

Skulle man ur denna överblick vilja draga några slutsatser, så skulle man måhända kunna sammanfatta den nuvarande statsvetenskapliga och ideologiska diskussionens resultat i följande satser: Nationalsocialismen ser i det genom tiderna levande folket utgångspunkten för all nationell organisation. Folket anses förkroppsligat i ledarens person. Ledaren står i spetsen för rörelsen. Denna betraktas som folkets politiska elit, bäraren av den livs-åskådning, som utgör folkets myt. Rörelsen förmedlar alla de impulser, som stiga från folkdjupen upp till folkets ledning, och för ut de paroller, som folkets ledning ger ut, till de stora massorna. Ledaren förverkligar folkets vilja genom staten. De mål, som uppställas av rörelsen, uppnås genom statens verksamhet. Statens ledande poster skola därför besättas av rörelsens ledande män. Denna personunion skapar den nödvändiga enheten mellan staten och rörelsen. Under stat och parti har samhällslivet i dess regionala eller korporativa utgestaltning erhållit en delvis självständig organisation, som dock innerst inne genomandas och kontrolleras såväl av staten som av partiet. Den politiska totalorganisation, som skapats av det tyska folket, som har sin ryggrad i staten och sin andliga drivfjäder i rörelsen, är riket. Inte minst efter det sista årets utrikespolitiska händelser har ordet rike i tysk statsvetenskap fått en särskild betydelse. Att undersöka hur hela denna nya organisation fungerar, hur beslut fattas, hur sociala och ekonomiska motsättningar utjämnas och bringas ur världen, hur urvalet av goda ledare säkerställs, och hur en i all mänsklig samlevnad hotande förstelning motarbetas och förhindras är målet för dagens tyska statsvetenskap.